

بحران های خاموش!

احمد زیدآبادی

نویسنده و مشاور هم‌میهن

از خنکای فروردین امسال، بهره‌ای به شهیدان نرسیده بود. گرمای نامطبوع، مسافران نوروزی را آزار می داد. گرما تنها مسئله ناراحت کننده نبود. دل آزارتر از آن، چند پسر بی‌چهارم با چهره‌های آفتاب‌سوخته و سرهای تراشیده در پیاده‌رو خیابان اصلی شهر دور هم جمع شده بودند و از غریبه‌ها طلب عیدی می کردند.

به نریمی و مهریانی به آنها گفتیم که کارشان درست نیست اما به جای آنکه قانع شوند بر اصرار خود افزودند. نهایتاً دادن عیدی را به دادن پاسخ صحیح به پرسش‌هایم مشروط کردم و از آنها پرسیدم: شهدا چقدر جمعیت دارد؟

پسری که از رفقایش کمی بزرگتر بود بلافاصله پاسخ داد: چهار میلیارد نفر! وقتی تعجبم را دید، پاسخش را عوض کرد و گفت: سه میلیارد نفر! رو به رفقایش کردم تا جواب منطقی‌تری بشنوم. آنها هم عدد ده میلیون و دو میلیون را مطرح کردند.

پرسیدم مگر مدرسه نمی‌روند؟ گفتند همگی مدرسه‌رو هستند و در کلاس ششم دبستان درس می‌خوانند. به آنها توضیح دادم که شهرشان بیش از ۲۴ هزار نفر جمعیت ندارد. علاقه‌ای به دانستن این نکته نشان ندادند. انگار میلیارد و میلیون و هزار برای‌شان علی‌السویه می‌نمود.

پرسش دوم درباره شهرهای مختلف استان کرمان بود. متوجه پرسش نشدند. به ناچار توضیح دادم که هر استانی دارای چند شهرستان است و استان کرمان هم مثل دیگر استان‌ها از چند شهرستان تشکیل شده است. از آنها خواستم که چند شهر در استان کرمان را اسم ببرند. یکی از آنها با اشتیاق گفت: «اندوهجرد» که نام آبادی کوچکی در همان حوالی است. دیگری گفت: «سلسبیل»

که این هم اسم محله‌ای در کرمان است. یکی هم گفت: «نهبندان» که شهری در خراسان جنوبی است و مسیر آن از جنوب کشور از شهدای می‌گذرد. مجبور به توضیح بیشتر شدم و از آنها پرسیدم که آیا اسم انار، شهر بابک، سیرجان، رفسنجان، زرنده، راور، کوهپنا، جیرفت، بافت، بم، کهنوج و یا حتی ماهان و سیرج را شنیده‌اند؟ نشنیده بودند. فقط یکی از آنها گفت که اسم بم و ماهان و سیرج به نظرش آشنا می‌آید. سیرج زادگاه استاد هوشنگ مرادی کرمانی

در ۴۰ کیلومتری جنوب شهداد در منطقه‌ای کوهستانی واقع است. در ورودی این شهر عکس بزرگی از استاد نصب کرده‌اند.

شهداد در حاشیه غربی کویر لوت، عمدتاً به کلوت‌هایش معروف است. این کلوت‌ها که ظاهراً از وزش بی‌امان باد بر سطح زمین سربرآورده‌اند، در فصول معتدل، شمار زیادی از گردشگران داخلی و خارجی را به سوی خود می‌کشند. اقلیم شهداد مشابه طیس است. گرچه در تابستان از آسمانش آتش می‌بارد، اما در ختان نخل و نارنج آن در اسفند و فروردین، جلوه‌ای زیبا و جذاب و بوی خوشی به شهر می‌بخشند. مردم‌شناسان نیز مانند مردم طیس، خوشرو و خوش اخلاقی و زم‌متکشان‌اند.

با این اوصاف، طلب عیدی چند دانش‌آموز شهدادی از مسافران به اندازه کافی درآورد بود، اما سطح دانش آنها صدای زنگ ورشکستگی کامل آموزش و پرورش را در این کشور به آسمان می‌رساند. وقتی یک دانش‌آموز کلاس ششم هیچ درک منطقی از عدد و رقم و هیچ آشنایی با استان محل سکونت خود نداشته باشد، پس در مدرسه چه آموزشی می‌بیند؟

این موضوع منحصر به آن دانش‌آموزان معصوم و محروم شهدادی نیست. در همین تهران بسیاری از فارغ‌التحصیلان دبیرستانی هیچ شناختی از چهره‌های درخشان ادبی تاریخ معاصر و گذشته ایران ندارند و با نرفتنی خاص از محتوای کتاب ادبیات خود یاد می‌کنند.

برخی صاحب‌نظران از این نگرانند که چرا در کتاب‌های درسی دانش‌آموزان، فرهنگ همزیستی و مداراجویی و دموکراسی و احترام و اندیشه‌ورزی و تعقل و نقد و گفت‌وگو آموزش داده نمی‌شود؟ ظاهراً این مفاهیم دیگر بیش از اندازه لاکچری به نظر می‌رسند! آموزش و پرورش از تأمین ابتدایی‌ترین معلومات مورد نیاز بشر هم برای کودکان این کشور باز مانده است چه رسد به نیازهای متعالی‌تری که اهل فکر و اندیشه دغدغه‌مندان هستند.

آموزش و پرورش یکی از مراکز بحرانی این سرزمین است. افرادی که داوطلب ریاست جمهوری شده‌اند، باید برای حل این بحران و بحران‌های خاموشی نظیر آن، طرح و برنامه و راه حل بدهند و گرته گوش مردم این سرزمین از منازعات پوچ و بی حاصل پراست.

- صاحب امتیاز و مدیرمسئول: غلامحسین کرباسچی • مشاوران: عباس عیدی و احمدزیدآبادی • سردبیر: محمدجواد روح • سردبیر آنلاین: افشین امیرشاهی
- معاون سردبیر: مهرداد خدیبر • دبیران گروه‌ها: فرزانه طهرانی (اقتصاد)، آرمین منتظری (دبلیماسی و بین‌الملل)، علی ورامینی (رسانه و فرهنگ)، سمیه متقی (سیاست)
- الناز محمدی (جامعه)، آرش خاموشی (عکس)، هادی حیدری (طرح و کاریکاتور)، شبنم رحمتی (معاون آنلاین)، مدیر هنری: مهدی قربانی تبار
- حرفه‌چینی و ویراستاری: شهرام‌های • مدیراداری و آگهی‌ها: شاهرخ حیدری • تلفن روابط عمومی: ۸۸۷۴۹۳۰۰۲۹۱ • تحریریه: ۸۸۷۳۵۲۰۷ • ۸۸۷۳۵۲۰۷
- نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوازدهم، پلاک ۱۸ • لیتوگرافی و چاپ: هم‌میهن • توزیع: نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۲۱-۹۱۳۰۴۱۴۲

حبس اتاق فرار

نگاهی به سپرده‌شدن مسئولیت صدور مجوز اتاق‌های فرار به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

نرگس کیانی خبرنگار گروه فرهنگ

از وزارت ورزش تا وزارت ارشاد

اوایل سال ۱۳۹۸ بود که انجمن بازی‌های فکری فدراسیون ورزش‌های همگانی کشور دستورالعمل و اساسنامه باشگاه‌های بازی‌های فکری و اتاق فرار را به وزارت ورزش ارسال کرد تا مطابق با کمیسیون ماده پنج وزارت ورزش، اتاق‌های فرار و باشگاه‌های بازی‌های فکری بتوانند با کسب مجوز از فدراسیون ورزش‌های همگانی که از سوی اداره کل ورزش هر استانی صادر می‌شود فعالیت خود را آغاز کنند. اگرچه از آغاز بحث اتاق فرار در ایران از سال ۱۳۹۵ وزارت ورزش به‌عنوان متولی صدور مجوز آن شناخته شده است، همچنان برخی چالش‌ها در این میان مطرح است. ۱۴ دی ماه ۱۴۰۱ بود که طی نشستی با عنوان «بررسی چالش‌های اتاق فرار از منظر حاکمیت و فعالین» براساس نظرسنجی از فعالین این حوزه به برخی از این چالش‌ها اشاره شد. در جامعه‌آمایی در نظر گرفته شده در نظرسنجی مذکور حدود ۵۰ درصد از صاحبان اتاق‌های فرار اعلام کرده بودند که بدون مجوز فعالیت می‌کنند و البته تعدادی هم گفته بودند که از وزارت ورزش مجوز گرفته‌اند. در این نشست همچنین از این گفته شد که مهمترین چالش‌های اتاق فرار که از نظر فعالان این عرصه مطرح شده است عبارتند از: ضعف تکنولوژی اتاق‌های فرار، مشکلات نظارتی، وضعیت ملک، فعالیت‌های زیرزمینی و فرهنگ‌سازی برای استفاده از اتاق‌های فرار. در نهایت براساس نظرسنجی صورت گرفته از فعالین اتاق‌های فرار اجاره مکان و نبود فروش تجاری به‌عنوان علل شکست احتمالی اتاق‌های فرار شناخته شد. ضمن این که اعلام شد دلیل آن که شورای نظارت بر ساخت، طراحی، واردات و توزیع اسباب‌بازی کودکان به این موضوع ورود نمی‌کند آن است که این شورا از مرجعیت صدور مجوز شروع کسب‌وکار بر خوردار نیست مگر آن که نقض‌های حقوقی آن مرتفع شود.

همه این‌ها اما تنها چالش‌های فعالین، طراحان و صاحبان اتاق فرار در ایران نیست. ۱۷ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ بود که مرتضی خدمتکارآرانی، مدیرکل دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری تهران از تشدید نظارت بر فعالیت مراکز سرگرمی اتاق فرار در این استان خبر داد و گفت، با مراکز غیرقانونی برخورد می‌شود. مدیرکل دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری تهران ضمن خبر دادن از تشدید نظارت‌ها بر برنامه‌ها و محتوای مراکز اتاق فرار و نوع مجوزهای این مراکز ادامه داد: «قرار شد کارگروهی متشکل از دستگاه‌های مربوطه مثل اداره کل ورزش و جوانان استان تهران، سازمان اطلاعات و فراجا و سایر دستگاه‌ها، استانداردها و دستورالعمل‌های لازم را مورد بازخوانی و بازتعریف و به‌روزرسانی قرار دهد و سازوکارهای نظارت بیشتر بر عملکرد این مراکز و برخورد با مراکز غیرقانونی انجام شود.»

وزارت ارشاد از عهده رفع مشکلات برمی‌آید؟

در کنار چالش‌ها و مشکلات فعالین این حوزه، پلمپ اتاق‌های فرار در تهران و شهرهای گوناگون ایران، خبری است که گاه به‌دلیل آن چه «استفاده از بازی‌های غیرمجاز و متناقض با آموزه‌های اخلاقی و اسلامی» خوانده می‌شود به گوش می‌رسد تا جایی که حتی گاهی اوقات درخواست تعطیلی برخی از این اتاق‌ها نیز از سوی برخی رسانه‌های خبری به میان کشیده می‌شود. هرچند اکنون باید منتظر ماند و دید با گذشت ۸ سال از آغاز به‌کار اتاق‌های فرار در ایران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که خود با مشکلات متعدد در حوزه فرهنگ‌و هنر مواجه است و عملکردش همواره با انتقاداتی از سوی فعالین این حوزه در زمینه‌های گوناگون مواجه بوده است، چگونه می‌خواهد به حوزه‌ای تازه که خود با مشکلات متعدد مواجه است ورود کند؟

چهره

فخر بازیگری ایران

فخری خوروش را می‌توان یکی از خوش‌شانس‌ترین و البته بهترین بازیگران زن سینمای ایران دانست. دلیل اینکه با مروری بر کارنامه بازیگری او، نقش آفرینی‌اش در انبوهی از فیلم‌های مهم سینمای ایران قبل از انقلاب به یاد آورده می‌شود، از «نفرین» ناصر تقوایی تا «آقای هالو» داریوش مهرجویی، از «شازده احتجاب» بهمن فرمان‌آرا تا «شطرنج باد» محمدرضا اصلانی، البته او حتی پیش از همه این فیلم‌ها با فیلم «جنوب شهر» فرخ غفاری که برخی آن را آغازگر سینمای متفاوت در ایران قلمداد می‌کنند، درخشید و در سال‌های پایانی حکومت پهلوی نیز در شاهکار علی حاتمی، «سوخته‌دان» نقش فروغ‌الزمان را با چنان احساس و تکنیکی بازی کرد که بعید است هیچ‌گاه از خاطر سینما دوستان برود. دلیل دیگر خوش‌شانسی او و البته ما این است که خوروش خوشبختانه بعد از انقلاب نیز موفق شد جلوی دوربین برود و هنردوستان را از هنر خود محظوظ بدارد؛ کم‌اینکه

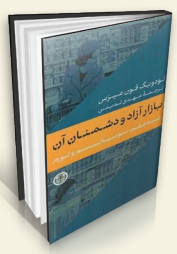
بسیاری او را با «مهدعلیا» در سریال «امیرکبیر» و «مهاج‌الملوک» در سریال «خانه‌ای در تاریکی» به یاد می‌آورند. خوروش در سال ۱۳۸۴ به آمریکا مهاجرت کرد و در ۲۰ خردادماه ۱۴۰۲ در لس‌آنجلس درگذشت.

کتابخانه

در دفاع از بازار آزاد

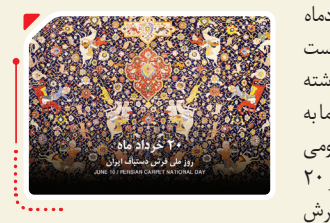
لودویگ فون میزس، یکی از مهمترین اقتصاددانان مکتب اتریش است که به‌خصوص در دهه‌های اخیر با گسترش سوبیه‌های نئولیبرالی در اقتصاد جهانی، توجه به آثارش روزافزون بوده است. در ایران تا مدت‌ها این آثار فریدریش فون هایک بود که به‌عنوان مهمترین اقتصاددان نئولیبرال ترجمه و تحلیل می‌شد. در سال‌های اخیر اما عطف توجهی معنادار به ترجمه آثار فون میزس صورت گرفته است و مهدی تدینی چهار جلد از آثار او را در نشر کتاب پارسه منتشر کرده است. کتاب «بازار آزاد و دشمنان آن» با عنوان فرعی «شبه‌علم، سوسیالیسم و تورم» یکی از این آثار است که در آن میزس به دفاع از اصول بازار آزاد می‌پردازد و برخی تصورات غلط درباره سرمایه‌داری را زیر سوال می‌برد. نام کتاب مشابهتی دارد با کتاب معروف کارل پوپر: «جامعه باز و دشمنان آن». کتاب میزس البته در اصل در دستگیره‌هایی در دفاع از لیبرالیسم و اقتصاد سرمایه‌داری و در نقد پوزیتیویسم، مارکسیسم و سوسیالیسم است که در سال ۱۹۵۱ میلادی ارائه شده‌اند.

بازار آزاد و دشمنان آن نویسنده: لودویگ فون میزس مترجم: مهدی تدینی انتشارات: کتاب پارسه

تاریخ

روز ملی فرش

۱۰ ژوئن یا همان ۲۰ خردادماه روز جهانی صنایع دستی است که در ایران دهه‌ها گرمی داشته می‌شد. در سال‌های اخیر اما به پیشنهاد شورای فرهنگ عمومی جمهوری اسلامی ایران روز ۲۰ خردادماه به‌عنوان روز ملی فرش نیز انتخاب شد. این انتخاب البته با مخالفت‌هایی نیز مواجه شده است. برای نمونه برخی صاحب‌نظران حوزه فرش، مناسب‌ترین تاریخ برای نامگذاری روز ملی فرش را روز کشف قالی بازیریک از سوی باستان‌شناس معروف، سرگی رودنکو می‌دانند. به‌هرروی فرش ایرانی تجلی پرشکوهی از هنر ایرانی است و قدمت آن در تاریخ این سرزمین بسطیاری طولانی است: چنان‌که گزنفون- تاریخ‌نگار یونانی- در کتاب «سیرت کوروش»، میان سال‌های ۴۳۰ تا ۳۴۵ پیش از میلاد می‌نویسد: «ایرانیان برای اینکه بسترشان نرم باشد، قالیچه زیر بستر خود می‌گسترند.» در زبان پهلوی به هر چیز گسترندی و پستگ (فرش) می‌گفتند و ویستردن، گستردن معنی می‌داد. سالنامه چینی سونئی سو در دوره ساسانی از فرش پشمی ایران به‌عنوان کالای وارداتی به چین نام می‌برد. فرش معروف بهارستان در کاخ تیسفون نیز به‌خاطر شکوهش بازناب گسترده‌ای در ادبیات اسلامی داشته است.